

Mariola Ferenc, Jolanta Szalkowska, Wojciech Śmigielski

Podrzecze, woj. leszczyńskie. Stanowisko 3

Informator Archeologiczny : badania 20, 53-54

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PODEBŁOCIE, gm. Trojanów
woj. świduckie
Stanowisko 3 - osada

patrz
wczesne średniowiecze

PODŁĘŻE, gm. Niepołomice
woj. krakowskie
Stanowisko 3

Muzeum Żup Krakowskich
Wieliczka

Badania prowadził mgr Adam Szybowski, Finansowało Muzeum Żup Krakowskich, Czwarty sezon badań, Osada kultury łutyckiej z końca epoki brązu i okres halszackiego oraz z wczesnego średniowiecza.

Przebadano obszar 175 m² w zachodniej części osady. Uchwycono jej granicę zachodnią. Wynikiem badań było odsłonięcie warstwy kulturowej i 3 obiektów /nr 85-87/ - 2 jamy kulturowe kultury łutyckiej, 1 wczesnośredniowieczną. Zebrano nieznaczny ilość ceramiki kultury łutyckiej i wczesnośredniowiecznej, a także kości zwierzęce.

Przebadano cały, bardzo niewielki teren zagrożony przez plaskownię. Zdecydowana większość osady została zniszczona.

Po czterech sezonach badawczych, badania ratownicze należy uznać za zamknięte.

PODRZECZE
woj. leszczyńskie
Stanowisko 3

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Wielkopolski
w Poznaniu

Badania prowadzili mgr mgr Mariola Ferenc, Jolanta Staikowska /autorka sprawozdania/ i Wojciech Śmigielski. Finansował WOAK w Lesznie i IHKM PAN. Czwarty sezon badań. Cmentarzysko kurhanowe ludności kultury łutyckiej ze środkowej epoki brązu /Br-D/. Cmentarzysko ludności kultury przeworskiej ze starszego okresu rzymskiego /B1-B2/.

Prace prowadzono w południowo-zachodnim sektorze stanowiska, aby rozpoznać gęstość zalegania obiektów od szczytu pagórka do jego podstawy. Zbadano obszar 405 m² i odkryto ogółem 93 obiekty. Na cmentarzysku ze środkowej epoki brązu zbadano 7 obiektów, z których sześć było grobami kurhanowym. Nasypy ziemne nie dochowały się, natomiast wewnętrzne konstrukcje kamienne, choć w części naruszone, zachowały się w stosunkowo dobrym stanie. Rozpoznano nieznaną dotąd typ konstrukcji grobowej, ogółem zatem wyróżniono w trakcie dotychczasowych badań trzy podstawowe rodzaje takich struktur:

1. Wieńce z datych kamieni układanych na obwodzie zewnętrznym, mniejszych zaś wewnątrz /ob. 77, 79/. Miały one średnicę 4,5-5,0 m, szer. 0,90-1,10 m. Kręgi były zbudowane z trzech poziomów kamieni i otoczone kolistym rowem szer. ok. 30 cm.

2. Stożkowate kopce kamienne /ob. 75, 105/, średnicy u podstawy ok. 2 m i zach. wys. 1,00-1,20 m. Nasyp w ob. 75 otoczony był kolistym wieńcem z jednego rzędu datych kamieni.

3. Lejkowato rozszerzające się jamy, w których układano kolejne bruki kamienne /ob. 92, 105/. Najniższe z nich były niewielkie, średnica ok. 80-100 cm, stropowe natomiast dochodziły do średnicy 3 m. Przepalone kości ludzkie i fragmenty ceramiki wypywano między kamienie konstrukcji grobowych, w miarę ich układania.

Na szczególną uwagę zasługuje ob. 145. W dużej jamie, średnicy na powierzchni 90 x 250 cm i przekroju lejkwatym odkryto nadzwyczajnych rozmiarów blok granitowy /surowy, nieokrąglony kamień/ wys. 140 cm, szer. 100 cm, obwód ok. 250 cm. Wystawał on ok. 1 m ponad strop jamy. Pod nim, na dnie jamy, znajdowało się małe naczynie /garnek bezculkowaty/, wys. 8 cm, nakryte dnem tego naczynia. Było ono puste, tj. wypełnione jasnym piaskiem calcowym. Obiekt ten ma niewątpliwie związek z cmentarzyskiem grobów kurhanowych, w którego obrębie zalegał, jednak jaka była jego funkcja pierwotna, trudno, na obecnym etapie badań, jednoznacznie odpowiedzieć. Wstępnie narzuca się jego interpretacja jako swego rodzaju stołu ofiarowego, ponieważ jednak jest to obiekt wyjątkowy na stelażach polskich i obszarach środkowego dorzecza Dunaju, ustalenie jego funkcji będzie wymagać dalszych studiów.

Materiał ruchomy stanowiła wyłącznie ceramika, odkryta w niewielkich fragmentach z wyjątkiem wspomnianego naczynia z ob. 145. Zestaw jej ogranicza się do podstawowych form: waz, mis i garnków. Ceramika ta, jak i odkryte w ubiegłych latach ozdoby z brązu, określają chronologię cmentarzyska na BrD/BaA1.

Na to cmentarzysko nawarstwione jest w części cmentarzysko grobów jamowych ludności kultury przeworskiej. Zbadano 86 obiektów: 9 grobów popielnicowych, 63 groby bezpopielnicowe, 2 szkieletowe groby zwierzęce, 12 jam zniszczonych i nieokreślonych. Groby popielnicowe były zazwyczaj obwarowane kamieniami

I bogato wyposażone w naczynia i inne przedmioty, które składano w popielnicę, w jamie poza nią, a także wśród kamieni bruków. Do takich bogatych grobów należał ob. 86, który oprócz popielnicy zawierał 6 naczyń. Na strople jamy, między kamieniami bruku zalegały sprzączka do pasa i krzesło, a w popielnicy nóż, grót oszczepu, grót dzirytu i okucie. W innym grobie /ob. 92/ znajdowały się 2 popielnice i aż 12 przystawek, oprócz tego ozdoby stroju i broń.

Rozmiary jam grobów bezpopielnicowych były przeważnie mniejsze /najczęściej ok. 40 x 50 cm i głęb. 20-40 cm/ i tylko nieliczne obwarowane na strople brukami, lub oznaczone pojedynczymi kamieniami. Wypełnienie ich było zwykle barwy czarnej, a przepalone kości i fragmenty naczyń zmieszane z węglami.

Na ceramikę grobową składały się gładkościenne naczynia wazowate, dwustożkowate z łagodnym załosem, ostro profilowane dwustożkowate czarki, czarki półkolisty i misy, kubki oraz garnki grubościennie o powierzchni chropowatej, obrzucanej itp. Znaczną większość narzędzi, broni i ozdób wykonana jest z żelaza. Znalaziono groty oszczepów i dzirytów, różnych rozmiarów noże, okucia brzegów tarczy, kraciwa, sprzączki do pasa, różne gwoździe i nitki oraz okucia zamków szkatulek, jedno z nich z kluczem. Wśród kilku zapinek brązowych wyróżnia się jedna znaczących rozmiarów z profilowanym kabłąkiem i szarową nóżką, zapewne stanowiąca import z południa. Wśród wyposażenia grobowego były też przęśliki gliniane i zdobiona igła kościana.

Odkryto 2 pochówki zwierząt. W pierwszym z nich /ob. 81/ pod brukiem i wewnątrz obwarowania kamiennego spoczywał szkielet owcy lub kossy wyposażony w ceramikę /fragmenty/ i nóż żelazny. W drugim /ob. 91/ szkielet konia zalegał w jamie i zaopatrzony był w dwa okucia, a w odległości kilkunastu centymetrów, ale już poza jamę, odkryto dwie zapinki żelazne. Łącznie z grobem konia, odkrytym w 1984 r., mamy na tym stanowisku 3 pochówki zwierząt.

POGANICE, gm. Potęgowo
woj. śląskie
Stanowisko 4

patrz
neolit.

RADŁOWICE, gm. Domanów
woj. wrocławskie
Stanowisko 22

Uniwersytet Wrocławski
Katedra Archeologii

Badania prowadziła: dr Irena Lasak i mgr Aleksander Limisiewicz.
Finansowano z problemu RP II, 35. Trzeci sezon badań. Osada z wczesnego okresu epoki brązu. Ślady osadnictwa wczesnośrednio-wiecznego.

Prace prowadzono w zachodniej części stanowiska, w rejonie krawędzi stawu, na niewielkim garbce wzniesienia. Przebádano obszar około 140 m². Odsłonięto 3 duże obiekty, których szbadne powierzchnie miały rozmiary: dł. 4,7-7,8 m, szer. 0,90-4,8 m, a gł. wynosiła od 0,30 do 0,50 m. Były to zapewne pozostałości budynków półziemiankowych, których dach, a może i ściany, wsparte były na słupach /odkryto kilka dołów postępowych w różnych częściach jam/. Pewną rolę w konstrukcji budynków odegrały kamienie. W obiektach, obok ułamków naczyń, kości zwierzęcych, węgli drzewnych i polepy, występowały narzędzia kościane, rogowe i krzemienne. Wśród zabytków specjalnych odkryto podwójne narzędzie szydło-łłuto, wykonane przypuszczalnie z brązu oraz ułamek formy odlewniczej. Chronologię ww. obiektów określić można na fazę BA₂/BB₁ wg podziału P. Reineck-ego.

W sąsiedztwie obiektów wczesnobrązowych, na zachód od nich, odkryto 4 nieduże, koliste jamy, z których dwie wkopane były w budynki wyżej omówione. U stropu dwóch z nich odsłonięto szkielety psów. W dwóch jamach znaleziono naczynie oraz ułamek innego naczynia wczesnośrednio-wiecznego. W wypełnisku jam, jako w miejscu widnym, przeważał materiał ceramiczny z wczesnego okresu epoki brązu. Funkcja tych obiektów jest trudna do sprzecyzowania na obecnym etapie badań. Chronologicznie należą je łączyć z wczesną fazą wczesnego średnio-wieczna.

ROCHY, gm. Zduny
woj. kaliskie
Stanowisko 1a

patrz
wczesne średnio-wieczne

SAMBOROWICE, gm. Petrowice Wielkie
woj. katowickie
Stanowisko 1/A/AZP

Muzeum w Raciborzu

Badania prowadziła mgr Krystyna Kosłowska. Finansował WKZ w Katowicach. Szósty sezon badań. Cmentarzysko łączyckie - grupa śląska - III i IV okres epoki brązu. Ślady osadnictwa neolitycznego.

Cmentarzysko położone jest ok. 1,100 m na południowy zachód od wsi Samborowice, na prawobrzeżnej terasie rzeki Troć. W br. przebadano obszar 4 arów, na którym wydzielono 30 grobów /od nr 116-145/